

Marek Wróblewski

Jak ośwoić algorytm Euklidesa?

LEKCJA PROGRAMOWANIA W SZKOLE PODSTAWOWEJ

Podstawa programowa z informatyki podkreśla znaczenie algorytmicznego myślenia. Algorytm Euklidesa – wybitnego, greckiego matematyka – służy do poszukiwania największego wspólnego dzielnika dwóch liczb naturalnych (NWD) i jako jedyny jest wymieniony z nazwy w podstawie programowej klasy VII i VIII. Jego realizacja w obu wersjach iteracyjnych – metodą przez odejmowanie i metodą przez dzielenie – jest obowiązkowa. Z zapisów podstawy programowej wynika, że uczeń powinien stosować różne sposoby przedstawiania algorytmów, w tym w postaci schematów blokowych dlatego, w tym i w kolejnych materiałach, przedstawię w możliwie kompletny sposób realizacji tego tematu. Rozpocznę od schematu blokowego.

Do wykonania schematu wybrałem program Magiczne Bloczki w wersji 1.0.2.22, która ma licencję Freeware. Program MB umożliwia wstawianie bloczków na planszę i tworzenie między nimi połączeń. Wbudowany prosty język sprawia, że możliwe jest sprawdzanie działania schematu. Świetnie sprawdza się możliwość uruchomienia układu wraz z oknem, w którym dynamicznie, podczas wykonywania algorytmu, widoczne są kolejne wartości zmiennych. Więcej informacji o programie można znaleźć na stronie producenta: <http://erissoftware.pl/dla-szkoly/schematy-blokowe-magiczne-bloczki>.

Schemat 1 przedstawia algorytm Euklidesa obliczający NWD – metodą przez odejmowanie.

Po obowiązkowym bloku „Start” następuje wczytanie zmiennych liczba1 i liczba2 (read liczba1,licz-

ba2). Następnie rozpoczyna się pętla, która będzie działała dopóki liczba1 i liczba2 nie są sobie równe. W pętli sprawdzane jest, która z dwóch liczb jest większa, po to, by w kolejnym kroku do większej liczby podstawić różnicę większej i mniejszej liczby. Na przykład jeżeli $liczba1 > liczba2$ to podstawiamy do liczba1 różnicę $liczba1 - liczba2$ ($liczba1 := liczba1 - liczba2$, := znak podstawiania). Podczas kolejnych przebiegów pętli, w skutek odejmowania i podstawiania różnicy liczb do większej z nich, liczby zrównają się. Po spełnieniu warunku ($liczba1 == liczba2$, == znak równości), nastąpi wyjście z pętli. Teraz możemy wyprowadzić jedną ze zmiennych: liczba1, liczba2 jako największy wspólny dzielnik (write liczba1). Blok „Koniec” jest obowiązkowym elementem schematu.

Warto zwrócić uwagę uczniom, że wadą tego algorytmu jest potencjalnie duża liczba operacji, jeżeli różnica pomiędzy liczbami jest znacząca.

Schemat 2 przedstawia algorytm Euklidesa obliczający NWD – metodą przez dzielenie.

Po bloku „Start” następuje wczytanie obu liczb (read liczba1, read liczba2). Następuje sprawdzenie czy liczba2 ma wartość 0 ($liczba2 == 0$). Właściwa pętla poszukująca NWD – metodą przez dzielenie będzie działała dopóki liczba2 jest większa od 0 ($liczba2 > 0$). Obliczana jest reszta z dzielenia liczba1 przez liczba2 i podstawiana do zmiennej reszta ($reszta := liczba1 \% liczba2$, % – operator modulo). Następnie podstawiamy do liczba1 wartość liczba2 ($liczba1 := liczba2$), a do zmiennej liczba2 wartość reszta ($liczba2 := reszta$). Wyjście

z pętli nastąpi, gdy liczba2 osiągnie wartość 0. Wtedy wyprowadzamy liczbą1 jako NWD. Metoda przez dzielenie jest bardziej wydajna, lepiej sprawdzi się w przypadku liczb, między którymi jest duża różnica.

Przejrzystość schematu blokowego i możliwość jego uruchomienia w programie Magiczne Bloczki, świetnie sprawdzą się na etapie tłumaczenia działania algorytmu.

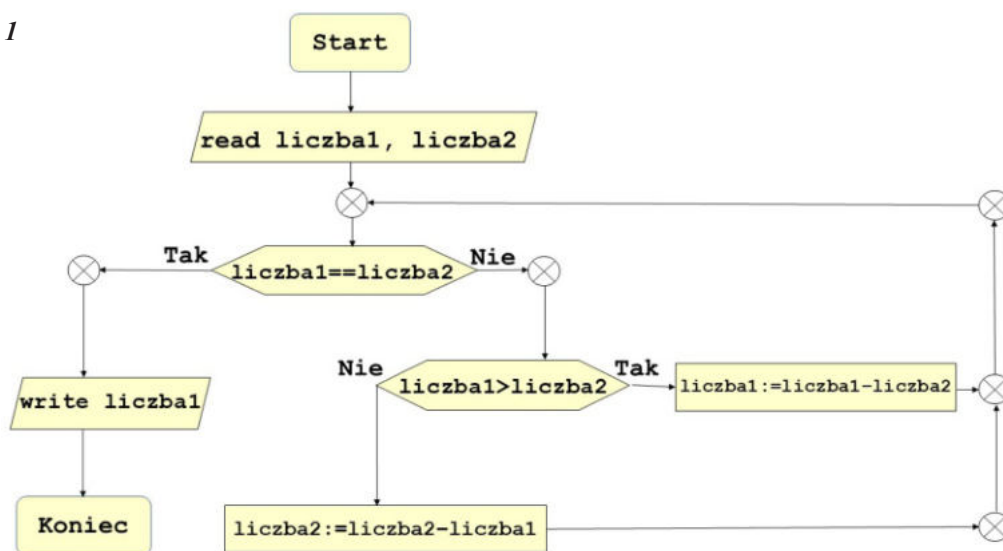
W kolejnym artykule zaprezentuję implementację obu wersji algorytmu Euklidesa w Scratch i Pythonie. Jednocześnie zapraszam na warsztaty z cyklu *Jak uczyć*

programowania? organizowane przez nasz Ośrodek, podczas których wyjaśniam tajniki skutecznej nauki programowania.

Marek Wróblewski

Nauczyciel konsultant ds. wspomaganie nauczycieli w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnej w ODN w Słupsku. Autor wielu form doskonalenia dla nauczycieli informatyki i przedmiotów nieinformatycznych. Moderator nauczycielskich sieci współpracy i samokształcenia.

Schemat 1

Schemat 2

